

Funkcionēšanas klasifikācijas sistēmas vērtējums pacientiem pēc priekšējās krusteniskās saites traumas: Lisholma ceļgala novērtēšanas skalas un Tegnera aktivitātes līmeņa skalas adaptācija latviešu valodā un pārbaude

Jeļena Mazule, Lolita Cibule, Signe Langenfelde¹

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Rehabilitācijas fakultāte, Latvija
¹ Aršauska veselības centrs, Rīga, Latvija*

Ievads. Ārstniecības personām savā praksē ir svarīgi izmantot novērtēšanas instrumentus, kuri ir adaptēti konkrētai kultūrvidei ar tai raksturīgu valodu un ieradumiem. Pastāv risks, ka, lietojot neadaptētus mērījumus pacientu novērtēšanai, speciālisti var iegūt neprecīzus rādītājus.

Darba mērķis. Adaptēt Lisholma ceļgala novērtēšanas skalu un Tegnera aktivitātes līmeņa skalu latviešu valodā un pārbaudīt skalu latviešu versijas ticamību un validitāti.

Materiāls un metodes. Pētījums noritēja divos rehabilitācijas centros no 2014. gada augusta līdz 2014. gada decembrim. Lisholma ceļgala novērtēšanas skalas un Tegnera aktivitātes līmeņa skalas starpkultūru adaptāciju veica, ievērojot instrumentu tulkošanas un adaptācijas vadlīnijas. Skalu ticamības un validitātes pārbaudei dalībnieki aizpildīja demogrāfisko datu anketu, Tegnera aktivitātes līmeņa skalu un Lisholma ceļgala novērtēšanas skalu un abas pēdējās atkārtoti ar intervālu 7–10 dienas. Kopumā bija novērtēti 40 cilvēki, kas tika sadalīti trīs grupās: 1. grupa (n = 10) – personas akūtā periodā (0–3 mēneši) pēc PKS traumas; 2. grupa (n = 10) – personas vēlinā periodā (4–12 mēneši) pēc PKS traumas; kontrolgrupa (n = 20) – personas bez ceļu locītavu problēmām.

Rezultāti. Lisholma ceļgala novērtēšanas skalas (Lisholma-LV) un Tegnera aktivitātes līmeņa skalas (Tegnera-LV) latviešu versijas ir parādījušas statistiski ticamas vidējo vērtību atšķirības starp grupām ($p < 0,05$). Abu skalu atkārtotās testēšanas rezultāti ir uzrādījuši augstu korelāciju (Tegnera-LV: ICC = 0,98; Lisholma-LV: ICC = 0,96). Tegnera-LV skalai SDC (mazākā nosakāmā izmaiņa) ir 1,07 punkti, Lisholma-LV skalai – SDC ir 10,71 punkts.

Secinājumi. Tegnera aktivitātes līmeņa skalas un Lisholma ceļgala novērtēšanas skalas latviešu versijas ir parādījušas augstus ticamības un validitātes rādītājus un var tikt lietotas Latvijā pacientu novērtēšanai pēc priekšējās krusteniskās saites traumas.